

Др Зоран Вуковић, доцент
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
ORCID: 0000-0002-3939-8322

Прегледни научни рад
УДК: 347.44:796
DOI: 10.46793/UPSSXII.541V

ОДРЕЂИВАЊЕ ПОЈМА И БИТНИХ ОСОБИНА УГОВОРА О ПРЕДСТАВЉАЊУ У СПОРТУ*

Резиме

Међу спортским стручњацима, спортски агенти/посредници у спорту издвојили су се као изузетно битни протагонисти на спортској позорници. Делујући као „преговарачки мост“ између спортских организација са једне, и спортиста или спортских стручњака са друге стране, спортски агенти у извесном смислу „контролишу“ тржиште спортских трансфера и на тај начин заузимају веома значајну улогу у креирању модерног спортског окружења. Иако спортисти, спортски стручњаци и спортске организације имају право, не и обавезу, да користе услуге спортских агената, ипак се спортски трансфери данас углавном реализују уз њихово посредовање. На темељу уговора о представљању у спорту које спортски агенти закључују са својим налогодавцима. Са тим у вези, предмет интересовања аутора у овом раду јесте одређивање појма и битних особина уговора о представљању у спорту.

Кључне речи: професионални спорт; спортски агенти; посредовање у спорту; уговор о представљању у спорту.

1. Уводна разматрања

На данашњем нивоу развоја спорта каријера професионалног спортисте је релативно кратког трајања. Неретко свега неколико година. Током тог времена нужно је улагање изузетног напора, односно психофизичких одрицања ради остварења задовољавајућих спортских постигнућа. Када би се спортиста напореда са бављењем спортом морао старати и о својој укупној каријери, били

* Рад је резултат истраживања на пројекту Правног факултета Универзитета у Крагујевцу: „Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније”, који се финансира из средстава Факултета.

би значајно умањени његови изгледи за достизање врхунских спортских резултата.¹ Примера ради, ако би се поред старања о свом здрављу, тренинзима и такмичењима, спортиста морао бринути и о својим финансијама, пореским обавезама, о преговорима са потенцијалним спонзорима, успостављању контаката са медијима у циљу стварања и одржавања позитивне слике о себи у јавности (брига о одржавању и употреби сопственог имица у комерцијалне сврхе). При оваквим околностима, сасвим је разумљиво да професионални спортисти, по правилу, препуштају старање о својој каријери спортским агентима/посредницима у спорту. Њихов суштински задатак је да током релативно кратког временског трајања спортске каријере, у највећој могућој мери омогуће имовинску валоризацију талента и имица спортисте. Поред тога, једна од карактеристика савременог спорта јесте економска и психолошка (информативна) неравноправност између спортских организација са једне, и спортиста са друге стране. Логична пратећа последица такве неједнакости је настојање представника спортских организација да током преговора ради ангажовања спортисте издејствују умањење његових примања.² У таквом стању неравнотеже супротстављених интереса, улога спортског агента је да делује у најбољем интересу спортисте, у ситуацијама када се он налази у улози његовог налогодавца. Наиме, претпоставља се да спортски агент добро познаје ситуацију на спортском тржишту и поседује контакте у овој области друштвеног живота.³ Осим тога, он има сазнања и о зарадама осталих спортиста. Такође, спортски агент, по правилу, поседује значајна искуства у преговарању, добре преговарачке способности и познаје релевантне правне прописе.⁴ Све су то околности које доприносе заштити интереса спортисте, тако да се у врхунском спорту њихово ангажовање, по правилу, врши уз посредовање спортских агената.

Са друге стране, деловање спортских агената од користи је и спортским организацијама. Истраживањем спортског тржишта спортски агенти прикупљају и селектирају податке о спортским организацијама које су заинтересоване за ангажовање спортиста, односно спортских стручњака, о односу понуде и потражње на том тржишту, као и о оправданости ангажовања одређених лица. Тиме спортским организацијама олакшавају избор поводом тога ког спортисту, односно спортског стручњака ће да ангажују. Слично као

¹ Ђурђевић, Н., *Фудбалски посредници и Закон о спорту Републике Србије из 2016. године*, Зборник радова: Услуге и услужна правила, Крагујевац, 2016, стр. 389-390.

² Barnett, K., *Sports agents and professional athletes: The legal relationships surrounding professional sports*, доступно на: [http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/barnett Sports Agents and Professional Athletes by Katrina - Final Draft.pdf](http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/barnett%20Sports%20Agents%20and%20Professional%20Athletes%20by%20Katrina%20-%20Final%20Draft.pdf) (датум последње посете: 14. 09. 2024).

³ Smienk, M., *Regulation in the market of sport agent. Or no regulation at all?*, *The International Sport Law Journal*, no. 3-4/2009, стр. 71.

⁴ Исто. Такође, видети: Јечменић, М., *Уговор о посредовању у спорту*, Гласник права, бр. 2/2012, стр. 43.

што спортистима помажу приликом тражења запослења. При томе, када је реч о закључењу уговора о трансферу спортисте, односно спортског стручњака из једне у другу спортску организацију, умешност спортског агента у преговорима о условима уговора у директном је односу каузалности са материјалним интересима спортске организације. Његово деловање може бити од користи како спортској организацији у коју спортиста, односно спортски стручњак прелази (спортска организација – купац), тако и спортској организацији коју спортиста, односно спортски стручњак напушта (спортска организација – продавац). У зависности од тога која спортска организација се налази у улози његовог налогодавца. У првом случају, спортској организацији – купцу уговарање ниже трансферне надокнаде омогућава увећање спортског капацитета, уз мања финансијска оптерећења. У другом случају, спортској организацији – продавцу уговарање више трансферне надокнаде омогућава већу добит.

Спортисти, спортски стручњаци и спортске организације имају право, али не и обавезу, да користе услуге спортских агената. Ипак, спортски трансфери се данас углавном реализују уз њихово посредовање, на темељу уговора о представљању у спорту које спортски агенти закључују са својим налогодавцима. Са тим у вези, даље излагање посвећено је одређивању појма и битних особина уговора о представљању у спорту.

2. Одређивање појма уговора о представљању у спорту

2.1. Дефинисање уговора о представљању у спорту

Уговор о представљању у спорту јесте уговор којим се спортски агент обавезује да ће, уз надокнаду или без ње, настојати да нађе и доведе у везу са налогодавцем одговарајуће лице ради преговарања о закључењу уговора о раду, односно уговора о трансферу, као и да ће по добијеном овлашћењу током преговора штитити интересе налогодавца и у његово име и за рачун закључити уговор о раду, односно уговор о трансферу. У улози налогодавца спортског агента може се јавити спортиста, спортски стручњак, односно спортска организација.

Током испуњења обавеза спортског агента из уговора о представљању у спорту, начелно се могу разликовати три стадијума.⁵ У првом, спортски агент свог налогодавца треба да доведе у везу са лицем које са њим хоће да преговара о закључењу уговора о раду, односно уговора о трансферу. У другом стадијуму, спортски агент преговара у име и за рачун свог налогодавца са лицем заинтересованим за закључење уговора о раду или уговора о трансферу. Трећи стадијум подразумева перфекцију уговора, односно закључење уговора о раду или уговора о трансферу у име и за рачун налогодавца.

⁵ Другачије: Јечменић, М., *нав. чланак*, стр. 43.

Дешава се да је уговором о представљању у спорту обим овлашћења спортског агента ограничен само на довођење у везу свог налогодавца са трећим лицем које је заинтересовано да са њим преговара о закључењу уговора. Потом би налогодавац непосредно водио преговоре. Дакле, у оваквим ситуацијама спортски агент не учествује у преговорима, нити закључује уговор у име и за рачун налогодавца. Ограничење овлашћења спортског агента у наведеном смислу у пракси је присутно када се у улози налогодавца спортског агента јавља спортска организација, која са другом спортском организацијом жели да преговара о закључењу уговора о трансферу спортисте, односно спортског стручњака. При томе, административни стручни капацитети омогућавају спортској организацији да непосредно приступи вођењу преговора ради закључења уговора. Међутим, улога спортског агента се у највећем броју случајева не исцрпљује само у успостављању контакта између заинтересованих страна. Наиме, успешна реализација послова представљања у спортским трансферима претпоставља читав низ специфичних стручних и практичних знања и искустава које поседују спортски агенти. Из тог разлога, у уговорној пракси они су најчешће и овлашћени да преговарају и закључе уговор у име и за рачун свог налогодавца. То је готово правило у оним ситуацијама када су налогодавци спортског агента спортисти, односно спортски стручњаци, којима недостају потребна знања и искуства за самостално вођење преговора и закључење уговора, или су она сасвим оскудна.

2.2. Избор најподеснијег термина за означавање уговора који спортски агент закључује са својим налогодавцима

Са теоријског аспекта, поставља се питање избора најподеснијег термина за означавање уговора који спортски агент закључује са спортистима, спортским стручњацима, односно спортским организацијама. Наиме, у овом погледу је карактеристична прилично неуједначена терминологија.

Законом о спорту Србије овај уговор је означен као *уговор о посредовању у спорту*. На први поглед, чини се да је то најподеснији термин за означавање уговора који спортски агент закључује са спортистима, спортским стручњацима, односно спортским организацијама. Међутим, овако одређен назив овог уговора асоцира на уговор о посредовању који је уређен Законом о облигационим односима, па је потребно размотрити њихов међусобни однос.⁶

Уговором о посредовању посредник се обавезује да ће настојати наћи и довести у везу са налогодавцем одговарајуће лице ради вођења преговора о закључењу одређеног уговора, а налогодавац се обавезује да ће посреднику

⁶ Вуковић, З., *Дејство уговора које спортски агенти закључују са спортистима и спортским клубовима*, Зборник радова: XXI век – век услуга и Услужног права, књ. 7, Крагујевац, 2016, стр. 312-314.

исплатити надокнаду, ако тај уговор буде закључен.⁷ Прва значајна разлика између ова два уговора односи се на питање њихове форме. За разлику од класичног посредовања, уговор о представљању у спорту спада у категорију формалних уговора, с обзиром да је за његов настанак императивно предвиђено испуњење квалификоване писмене форме, под претњом ништавости. Прописана форма простире се и на све доцније измене и допуне овог уговора.⁸ Даље, уговором о представљању у спорту између уговорника се успоставља, по правилу, један трајан правни однос. Овај уговор може се закључити на период од најдуже две године, са тим што се не може прећутно продужити, већ само путем закључења новог писменог уговора и то за нови период од највише две године.⁹ Насупрот томе, класично посредовање односи се на довођење у везу са налогодавцем одређеног лица ради преговора о закључењу једног или више тачно одређених уговора, и њиховим закључењем престаје. Поред тога, посредник из уговора о посредовању који је уређен Законом о облигационим односима има обавезу да штити интересе обе стране између којих посредује. Дакле, посредник је дужан да се са пажњом доброг стручњака стара о интересима налогодавца, али и о интересима трећег лица са којим је налогодавца довео у везу. Иако је, по правилу, у уговорном односу само са једним налогодавцем и од њега прима надокнаду за своје услуге, посредник је непристрасна страна. Управо због тога што посредник мора да води рачуна о интересима и једне и друге стране, а не само о интересима налогодавца, допушта се да он посредује и за обе стране истовремено. Осим обавезе да тражи одговарајућег пословног партнера за налогодавца, посредник се може посебно обавезати и да посредује у преговорима и да настоји да дође до закључења уговора, но и у том случају мора са одговарајућом пажњом штитити интересе обе стране у преговорима. Насупрот томе, спортски агент није неутрална страна. Он има обавезу да током преговора о закључењу уговора о раду, односно уговора о трансферу, са одговарајућом пажњом штити интересе свог налогодавца. Овде долази до изражаја још једна крупна разлика између уговора о представљању у спорту и уговора о посредовању који је уређен Законом о облигационим односима. Спортски агент, дакле, не може посредовати за обе стране, односно мора избегавати сваки сукоб интереса током испуњења својих обавеза, иначе ће одговорати за штету лицу са којим има закључен уговор о представљању у спорту.¹⁰ Нарочито је спортском агенту забрањено имати истовремено закључен уговор, споразум о сарадњи или заједничке интересе са једном од других страна или са једним од спортских агената друге стране који суделују у трансферу играча или у закључењу уговора о раду. Још једна суштинска разлика између уговора о представљању

⁷ Видети: чл. 813. Закона о облигационим односима.

⁸ Видети: чл. 94. ст. 10. Закона о спорту.

⁹ Видети: чл. 94. ст. 11. Закона о спорту.

¹⁰ Видети: чл. 94. ст. 13. Закона о спорту.

у спорту и уговора о посредовању који је уређен Законом о облигационим односима састоји се у томе што спортски агент може бити овлашћен да закључује уговоре са трећим лицима у име и за рачун свог налогодавца. Са друге стране, посредник из уговора о посредовању који је уређен Законом о облигационим односима никада не може имати овлашћење да закључује уговоре са трећим лицима, нити у своје име нити у име налогодавца.

У Правилнику ФИФЕ о раду са посредницима, за означавање овог уговора користи се термин „*representation contract*“. Дословни превод поменутог термина на српски језик био би *уговор о представљању*, односно уговор о репрезентовању. Овакав превод делује и логички смислено, с обзиром да се колоквијално каже да спортски агенти представљају, односно репрезентују интересе својих клијената. И у пракси закључења ових уговора користи се термин *уговор о представљању у спорту*.

У Правилнику о раду са посредницима Фудбалског савеза Србије је за означавање уговора које спортски агенти закључују са фудбалерима, тренерима у фудбалу, односно фудбалским клубовима употребљен термин *уговор о заступању*. Сматрамо да је до усвајања недовољно прецизне правне терминологије од стране редактора Правилника ФСС дошло из неколико разлога. Прво, услед неадекватног превода Правилника ФИФЕ о раду са посредницима. Наиме, једно од могућих значења енглеске речи *representation* јесте и заступање. Међутим, за означавање уговора о заступању у енглеском језику уобичајено се користи израз „*agency contract*“. Друго, у свакодневном говору се често каже да спортски агент заступа интересе свог налогодавца. Треће, недовољно познавање садржине и суштинских обележја уговора које спортски агенти закључују са спортистима, спортским стручњацима, односно спортским клубовима.¹¹ Наиме, као што смо видели нужно је направити разлику између ситуације када се улога спортског агента исцрпљује једино у стварању могућности за налогодавца да закључи уговор о раду, односно трансферу, и ситуације када спортски агент и закључује такав уговор у име и за рачун свог налогодавца. У првопоменутој ситуацији спортски агент свог налогодавца доводи у везу са спортском организацијом ради преговора о закључењу уговора о раду или уговора о трансферу, и током преговора са одговарајућом пажњом штити његове интересе. Дакле, његова улога не мора нужно подразумевати и закључење самог уговора о раду, односно трансферу у име и за рачун налогодавца. У другој ситуацији спортски агент делује у својству уговорног заступника, што значи да је посебно овлашћен и да закључи уговор о раду, односно уговор о трансферу у име и за рачун свог налогодавца. Такође, уговор о представљању у спорту, у односу на општа правила о уговорном заступању,¹² карактеришу одређене посебности које се тичу форме

¹¹ Видети: Вуковић, З., *нав. чланак*, стр. 315.

¹² Закон о облигационим односима поред правила која се односе на заступање уопште (чл. 84-98), садржи и правила која се односе на уговорно заступање (чл. 749-770).

уговора, његовог временског трајања, као и територије на коме спортски агент обавља своју делатност. Што се тиче форме, већ је речено да овај уговор мора бити закључен у квалификованој писменој форми. У погледу рока трајања, уговор о представљању у спорту не може се закључити на неодређено време. Видели смо да се овај уговор може закључити на период од најдуже две године, с тим што се не може прећутно продужити, већ само путем новог писменог уговора и то за нови период од највише две године.¹³ Напослетку, уговором о представљању у спорту деловање спортског агента не може се ограничити на одређено подручје, за разлику од активности уговорног заступника. Када би се допустило такво ограничење, спортски агент не би могао да обави посао на најбољи начин, како са становишта интереса налогодавца, тако и са становишта сопствених интереса.¹⁴

Имајући у виду наведене мањкавости осталих термина, мишљења смо да назив *уговор о представљању у спорту* најсликовитије указује на суштину и целину односа који се овим уговором успоставља, те се стога опредељујемо за његово коришћење.

3. Правне особине уговора о представљању у спорту

Приликом одређења појма уговора о представљању у спорту и његовог разграничења од сродних типова уговора, указали смо и на неке од правних особина овог уговора. На овом месту ћемо их сагледати у целини.

Уговор о представљању у спорту спада у категорију именованих уговора пошто га Закон о спорту посебно предвиђа, одређује му назив и прописује најбитнију садржину. Тако, овај уговор обавезно садржи називе уговорних страна, временски период на који је закључен, обим овлашћења спортског агента, износ посредничке надокнаде, опште услове плаћања, датум закључења и потписе уговорника.¹⁵ Такође, ако спортиста нема потпуну пословну способност, уговор морају потписати и оба родитеља, односно старатељ.¹⁶ На она питања која уговорници нису регулисали уговором, примениће се диспозитивне правне норме.

Из претходно реченог произилази да је уговор о представљању у спорту формалан уговор, с обзиром да је за његов настанак императивно предвиђено

Правила која уређују уговорно заступање у овом Закону су обједињена под називом „уговор о налогу.“ Како је налог као правни појам, заједнички за различите врсте заступања, нарочито код уговора у привреди и у овом раду се и користи у том смислу, определи смо се за употребу термина уговор о заступању.

¹³ Видети: чл. 94. ст. 11. Закона о спорту.

¹⁴ Мићовић, М., *Спортски агенти у фудбалу*, Правни живот, бр. 11/2013, стр. 546.

¹⁵ Видети: чл. 94. ст. 10. Закона о спорту. Такође, видети: чл. 5. ст. 1. Правилника ФИФА о раду са посредницима.

¹⁶ Видети: чл. 5. ст. 2. Правилника ФИФА о раду са посредницима.

испуњење квалификоване писмене форме, под претњом ништавости.¹⁷ Захтев квалификоване писмене форме важи и за све доцније модификације, односно анексе уговора.¹⁸

Уколико спортиста нема потпуну пословну способност, уговор о представљању у спорту може се пуноважно закључити само уз претходну сагласност оба родитеља, односно старатеља.¹⁹ Оваква претходна сагласност има правни значај дозволе за закључење уговора. Она мора бити дата у квалификованој писменој форми, која се тражи и за уговор о представљању у спорту, за чије закључење се даје.²⁰ Уговор о представљању у спорту закључен без дозволе правно не постоји.²¹ Сматрамо да је посебно је вредна похвале чињеница што су творци законских и аутономних спортских правила препознали потребу да се посебним захтевима у погледу форме дозволе за закључење уговора о представљању у спорту са малолетним спортистима, повећа ниво заштите ове посебно рањиве категорије учесника у систему спорта.

Даља правна особина уговора о представљању у спорту је да припада категорији дуготрајних уговора, с обзиром да се извршење уговорних обавеза простире у времену које може бити одређено на различите начине и да се обично састоји из више аката чињења. Овај уговор може се закључити на период од најдуже две године, с тим што се не може прећутно продужити, већ само путем закључења новог писменог уговора и то за нови период од највише две године.²²

Према правилима Закона о спорту, уговор о представљању у спорту је теретан уговор. Износ посредничке провизије коју је налогодавац дужан да исплати спортском агенту ако се послови представљања у спортским трансферима окончају закључењем пуноважног уговора о раду, односно уговора о трансферу представља обавезни елемент садржине овог уговора. Насупрот томе, према већини аутономних спортских правила која уређују деловање спортских агената, уговор о представљању у спорту може бити закључен и као теретан и као добротин. Са тим у вези, мишљења смо да могућност бестеретног представљања у спортским трансферима има своје пуно оправдање када се у улози спортског агента јављају блиски сродници (супружници, родитељи, сестре и браћа) спортисте, односно спортског стручњака, који иначе задовољавају постављене услове за обављање овог занимања. Чини нам се да инсистирање на уговарању посредничке надокнаде у

¹⁷ Видети: чл. 94. ст. 10. Закона о спорту.

¹⁸ Исто.

¹⁹ Видети: чл. 94. ст. 9. Закона о спорту. Такође, видети: чл. 5. ст. 2. Правилника ФИФА о раду са посредницима. У истом смислу, видети: чл. 16. ст. 2. Правилника ФСС о раду са посредницима. Видети и: чл. 57. ст. 2. Регистрационог правилника КСС.

²⁰ Исто. Такође, видети: чл. 29. ст. 2. Закона о облигационим односима.

²¹ Радишић, Ј., *Облигационо право, општи део – седмо издање*, Београд, 2008, стр. 77.

²² Видети: чл. 94. ст. 11. Закона о спорту.

оваквим ситуацијама представља израз неповерења између лица која улазе у круг чланова уже породице. Ово се посебно односи на брачне партнере. Поврх тога, могло би се рећи да на овај начин зарада коју су супружници стекли радом у току брачне заједнице на неки начин „кружи“ у њиховој заједничкој имовини. Из изнетих разлога, сматрамо да постоји простор за преиспитивање става домаћег законодавца по овом питању, у циљу изналажења прикладнијег решења које би омогућило бестеретно представљање спортиста, односно спортских стручњака од стране блиских сродника. Потоњи би, при томе, морали да испуњавају прописане претпоставке за обављање послова спортске агентуре.

Уговор о представљању у спорту најчешће се закључује као уговор *intuitu personae*, тако да је тада извршење обавеза строго везано за личност уговорника због чијих личних својстава је уговор и закључен. Ипак, овај уговор може бити закључен и без обзира на својства личности, тако да ова правна карактеристика није његово нужно својство.

О уговору о представљању у спорту може се закључити предуговор, као што је то случај и са другим уговорима. Уговорници се у предуговору обавезују да ће у одређеном року закључити главни (коначни) уговор, чије битне елементе су већ одредили. Предуговор се мора закључити у квалификованој писменој форми, пошто се форма предуговора управља према форми коју закон захтева за главни (коначни) уговор, пошто код уговора о представљању у спорту прописана форма има конститутивни значај.²³

С обзиром на поделу уговора на каузалне и апстрактне, уговор о представљању у спорту је каузалан уговор, пошто је у њему јасно назначен непосредни циљ обавезивања обе уговорне стране. Даље, овај уговор представља уговор са споразумно утврђеном садржином, а не уговор по приступу. Уговор о представљању у спорту припада групи самосталних, а не акцесорних уговора, јер постоји и производи правна дејства независно од других уговора. Поред тога, уговор о представљању у спорту је комутативан, а не алеаторан уговор, јер је у тренутку његовог закључења познат узајамни однос престација уговорника. Најзад, овај уговор најчешће припада групи мешовитих, а не једноставних уговора, пошто елементи његове садржине нису карактеристични само за овај уговор, већ се у зависности од обима овлашћења спортског агента могу рашчлањавати и квалификовати као елементи других врста уговора. Тако, поред тога што увек садржи елементе уговора о посредовању, уговор о представљању у спорту може садржати и елементе уговора о заступању.

²³ Видети: чл. 45. ст. 2. Закона о облигационим односима.

*Zoran Vuković, Ph.D., Assistant Professor
Faculty of Law, University of Kragujevac*

DETERMINATION OF THE CONCEPT AND ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF CONTRACT ON REPRESENTATION IN SPORT

Summary

Among sports experts, sports agents/intermediaries in sports stood out as extremely important protagonists on the sports stage. Acting as a “negotiating bridge” between sports organizations on the one hand, and athletes or sports experts on the other, sports agents in the certain sense “control” the sports transfer market and thus play a very important role in creating a modern sports environment. Athletes, sports experts and sports organizations have the right, but not the obligation to use the services of sports agents. However, sports transfer today are mostly realized with their mediation, based on contract on representation in sport, which sports agents conclude with their principals. In that sense, the subject of the author’s interest in this paper is the determination on the concept and essential characteristics of the contract on representation in sport.

Key words: *professional sport; sports agents; mediation in sport; contract on representation in sport.*

Литература

- Barnett, K., *Sports agents and professional athletes: The legal relationships surrounding professional sports*, доступно на: <http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/barnett>
Sports Agents and Professional Athletes by Katrina - Final Draft.pdf (датум последње посете: 14. 09. 2024).
- Вуковић, З., *Дејство уговора које спортски агенти закључују са спортистима и спортским клубовима*, Зборник радова: XXI век – век услуга и Услужног права, књ. 7 Крагујевац, 2016.
- Gonzales, L., Maria, J., *Regulation of Players’ Agents: an Impossible goal?*, Master thesis, Tilburg University, 2010.
- Ђурђевић, Н., *Фудбалски посредници и Закон о спорту Републике Србије из 2016. године*, Зборник радова: Услуге и услужна правила, Крагујевац, 2016.
- Мићковић, М., *Спортски агенти у фудбалу*, Правни живот, бр. 11/2013.

- Радишић, Ј., *Облигационо право, општи део – седмо издање*, Београд, 2008.
- Smienk, M., *Regulation in the market of sport agent. Or no regulation at all?*, The International Sport Law Journal, no. 3-4/2009.
- Yilmaz, S., *The EU & players' agent: a theoretical analysis of EU's intervention into regulation of players' agent in Europe* (PhD thesis), (Director of Studies: Osborn, Guy), University of Westminster, 2015.
- Закон о облигационим односима, Сл. лист СФРЈ, бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и Сл. лист СРЈ, бр. 31/93 и Сл. лист СЦГ, бр. 1/2003 – Уставна повеља.
- Закон о спорту, Сл. гласник РС, бр. 10/2016.
- Правилник ФИФА о раду са посредницима (*Fifa's Regulations on Working with Intermediaries*), http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/51/55/18/regulations_on_working_with_intermediaries_2014.pdf
- Правилник ФИФА о агентима за играче (*FIFA Players' Agent Regulation*) од 20. 05. 1994. године.
- Правилник Фудбалског савеза Србије о раду са посредницима (Сл. лист „Фудбал“ бр. 3/2017 и 22/2017.
- Правилник за спортско посредовање Фудбалског савеза Немачке (*Reglements für Spielervermittlung – DFB*), доступно на: https://www.dfb.de/.../dfbdam/155844-DFB_Reglement_für_S...
- Правилник Фудбалског савеза Енглеске о раду са посредницима (*FA Regulation on Working with Intermediaries*), доступно на: www.thefa.com/-/.../rules.../028_working-with-intermediaries...
- Регистрациони правилник Кошаркашког савеза Србије, доступно на: www.rksis.rs/.../909-registracioni-pravinik-i-pravilnik-o-takmicenju-08-01-2018